

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Om Aabenbaring, Kunst og Vidskab

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 243. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1817_312_10-txt-shoot-idm922/facsimile.pdf (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Kunbød, og kun ved et dobbelt til sin forfælede Beslemmelse.

Fra dette Stæde, hvorpaar unægtelig Historien selv sætter os, kan vi da klærlig see, at den Aabenbaring, som udgiver sig for at være fremkommet paa overordentlig Maade, og som Fornusten er for at lade gjælde, ingentunde derved vækker nogen grundet Mistanke, men snarere en god Fremobning om sin Troværdighed; ja, finder man, at Folket, hos hvem den fremkom, skiondt indtaget for det Underfulde, selv stødte den fra sig, da kan det neppe tænkes nogen anden rimelig Grund, end just dens Troværdighed og Sandhed; thi kun den sande Prophet kan haves i sit Hødeneland, den falske, som stræber at indaande sit Folks naturlige Attraaer oplivende Kraft, som forguder og i ætherisk Dragt fremstiller deres Hjertes Yndlinger, han maa nødvendig elstes og prises, som en guddommelig Helt, der gjør sit Folk Andernes Rige underdanigt. Dste er det desuden bemærket, at Mennesket til alle Tider er stærk hengiven til at troe det Underfulde, et Træk, som ogsaa vel maa være uafslideligt fra en Skabning, der er sig bevidst som en underfuld Gaade, og maa da vel sagtens naturlig, føle sig henbraget mod en Kræb, hvorfra den synes voldsom løstrevet, maa sagtens, jo mere han føler det Underfulde i Mennes-

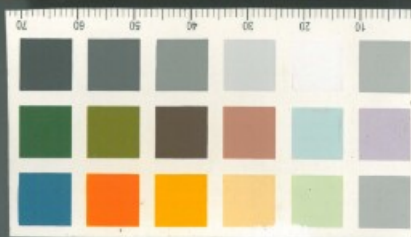

kes Livet, løtte efter Løner fra det Ubekjendte, som fra sit Hjem, gribe efter hvert hemmeligt Død, som det der maafee kunde løse ham Gaaden. Bei har man i de senere Dage, ligesom forbum i Rom, stræbt at udflette dette Træk, og uviomane Mennesket for at Higen efter Gaabelandet, at Troe paa det Underfulde, men den Beskræbelse kunde umulig lykkes, thi for at inkles, maatte den kunne bærtage det Underfulde af Menneske Livet, det er: forvandle Mennesket enten til en Gud eller til et umædende Dyr; saalænge der er Spor af Menneskelighed tilbage, maa ogsaa hin Tilboielighed lade sig spore, der ikke er andet, end den nødvendige Følelse af tvende Verdens Sammenfød, tvende stridige Kræfters løselige Forbindelse og mægtige Bioring i os, og det Høieste, hvortil vi kan drive det, ved Kamp mod hvad der oprindelig hører til vor Art, er at gjøre det i os kraftløst, og hardtad utiendeligt i en fordreiet Stikkelse. Tilboieligheden til at troe det Underfulde, kan saaledes ubarte til en ubelukkende Forskiærlighed til et vist Slags Urimeligheder og Umueligheder, og Følgen deraf var sids en Wanvid, som talte sig selv Fordomsfrihed og Dølpøning. Det er jo saaledes aabenbart, at alle Virkninger som Fornusten frafiender Kraften i det Ubekjendte, dem tillægger den enten de sandfælige Ting eller sig selv,

og monne der være anden Forfæls imellem at troe, at en usynlig Gud har skabt Verden, og virker i Alt, og styrer hver Hændelse, og at troe det er den sande selige Verden selv, eller den menneskelige Fornuft, Vren derfor tilkommer, anden Forfæls, end at hint er kun underfuldt, men dette tillige umuligt og selvmodsigende! Dog, selv om man ikke ganske fatte dette, eller kunde indse, at den Fornuft, der bekæmper al Aabenbaring, er bestemt gaaet fra Forsstanden, og undgaaer kun andre Daare-Rister, ved at sætte sig fast i en selvgjort af Spindelvæv; saa er det dog nemt at mærke, at Tilbøieligheden til det Underfulde er i de mest vantroe: med vanskabt Troe befængte, Tider, lang mere udsvævende, end i de allerfremmeste. Naar vi nemlig først spørge os selv, hvad vi forstaae ved det Underfulde, da maa Svaret blive, at derved forstaae vi enhver Virkning, hvis Aarsag vi ikke begribe, enten fordi vi slet ingen Aarsag kan opdage, eller fordi os synes der er et mærkeligt Misforhold, i den Virkning, efter vor Forstand, kræver en Kraft eller Vidskab, som vi i Aarsagen ei kan opdage. Vi vil nu her slet ikke tale om det fornøftige Rom, hvor Trolsmænd ret kom til Vre, da al Guddom bleve til Spot, men vi vil se paa vore egne Dage, vi vil ikke lægge Vægt paa Almuens Hang, som til-

eegnes forrige Tider, ikke engang paa den rasende Lyst til urimelige Romaner og Skuespil, og altsend Tassen-Epillerie, nei, kun paa hvad der har giæddt for det allerfornøftigste vil vi sætte Vægt, paa de tusinde barnagtige Forsøg, baade i det Smaa og det Store, hvoraf netop de, der floggetoe af al Troe paa det Underfulde, lovede sig de underfuldeste, urimeligste Virkninger. Historien tilhører det at sætte denne Selvmodsigelse i sine vigtigste Yttringer, et talende Mindes-Mærke, men hvem af os har ikke Exempler nok paa rebe Haand, og huske vi blot, hvilket Afguderie man har drevet med Ord, som Fornuft, Dplysning, Frihed, Menneske-Retigheder, Tolerance, Methode, Smag, Dannelse o. s. v. for ei engang at nævne de filosofiske Skolels Abracadabra, husker man, at det paa eengang blev ligesaa stor en Forbrydelse, ikke at boie Knae for slige Ord, som at boie dem i Jesu Navn; husker man hvilke øventpelige Virkninger man fuldt og fast troede, maatte, som ved et Trylleslag, fremkomme overalt, hvor slige Ord blev dagligt Mundheld, da maa man vel indramme, at Dvertroe- og Vantroer i Grunden ere Eet, og at Fornuften, da det lod, som den forkastede al Aabenbaring, netop hylbede den urimeligste af alle, den nemlig, at Sandserne skabte Kanden, netop den samme, i

Følge hvilken de blindeste Hædninger knælede for Steenhuggerens og Guldsmedens Arbejder, og kaldte dem sine Guder. At det nu virkelig er saa, at Folk i vore Dage ingenlunde fattes den Trofældighed, som Pavedømmets Munkes ret mærkelig priske under Navn af credulitas o: Lettroenhed, men kun den Godtroenhed, som driver til at troe hvad der er Sandhed, uagtet det, i Pagt med Samvittigheden, forsærder, ydmyger og tugter, det maa saare snart werde uigiendrivelligt; thi Doertroen paa det tomme, billedløse Hjernespind, kan aldrig blive enten almindelig eller langvarig. Flue-Fængeriet i Spindelbøven kan aldrig blive Menig-Mands Sag, og selv de mest bekvemme og forhippede, maae snart, af Tomhed og Kiedformhed, under Gaben indsove over den methodiske Væv, hvori de have forgæbet sig. Hvem som da forsmaaer bogstabeelig at voie Anæ for Stok og Steen, maa, i det hoieste og fineste Sandfælige: i Billed-Dædet, søge noget hvortil hans Aeo kan sætte sig, og da skal man vel faae at see, hvad det er Menneskets Fornuft har Modbydelighed for: det Underfulde eller Samvittigheden.

Jeg tør da troe, at selv hvem der ikke elskede Sandhed, skulde have endt ved, uden aabenbar Selvmodsigelse, giennem en indgribende Udviisning, at

